

N.C.P.G.R.

MEENSEL - KIEZEGEM '44

50^e Jaargang - 2^e Editie - Juli 2025

3 mei 2025:

Kranslegging aan het monument aan de Noord-Duitse kust, met uitzicht op de Lübeckerbocht, waar zich de grootste ramp heeft voltrokken uit de geschiedenis van het concentratiekamp Neuengamme. Toen het front van de geallieerden naderde, werden het concentratiekamp en de vele buitenkampen ontruimd en duizenden gevangenen werden op transport gezet naar de haven van Lübeck. Een deel van hen werd naar de *Cap Arcona* gevaren, een passagiersschip dat bij Neustadt voor anker lag; de andere gevangenen kwamen op de Thielbeck en de Athen terecht. De Thielbeck voer uit, en ging niet ver van de Cap Arcona voor anker. De gevangenen zaten in de ruimen van drie schepen opgesloten, waar de omstandigheden zo mogelijk nog vreselijker waren dan in de kampen waar ze vandaan kwamen. Ze kwamen uit Duitsland en uit alle landen die door de nazi's waren bezet of daarmee in oorlog waren. Er was nauwelijks licht of lucht, sommigen kregen dagenlang geen eten. Wie dat wonder boven wonder overleefde, wachtte het bombardement door de Royal Air Force. (Martine Letterie, voorzitter Amicale Internationale Neuengamme A.I.N)

Nationale Confederatie van Politieke Gevangenen en Rechthebbenden – Meensel-Kiezegem 1944 vzw
Zetel: Neckerspoelstraat 6 3391 Meensel-Kiezegem. Ondernemingsnummer 0464.494.594 RPR Leuven

Post Erkenningsnummer **P005656** – Afgiftekantoor Tielt-Winge
Verantwoordelijke uitgever : Vital Craeninckx, Leuvensesteenweg 168 3390 Tielt-Winge

Locatie: Museum44 Binkomstraat 1 3391 Meensel-Kiezegem

Je kan het museum bezoeken individueel of in groep mits reservatie via +32 16 36 50 55, reservaties@museum44.be of online via www.museum44.be.

Openingsuren: zaterdag en zondag van 10.00 uur tot 17.00 uur. Weekdagen mits reservatie. Feestdagen gesloten.

Contacteer ons gerust voor meer informatie, of kijk op onze website www.museum44.be

Tom Devos +32 487 73 70 02

Katrin Duerinckx +32 485 55 97 57

Marc Cauwbergs +32 478 92 70 26

Ronny Olemans +32 473 35 03 65

BESTUUR vzw **N.C.P.G.R Meensel-Kiezegem'44**

VITAL CRAENINCKX

Voorzitter

+32 16 63 46 23

+32 496 50 46 77

FREDDY DUERINCKX

Ondervoorzitter

+32 16 62 12 38

+32 479 69 97 88

VIVIANE CAUWBERGS

Secretaris

+32 16 53 41 88

+32 473 32 07 76

JOS LEMMENS

Penningmeester

+32 16 63 36 11

+32 477 45 67 36

WERKGROEPEN

HERDENKINGSCOMITE

Coördinator Vital Craeninckx

HERDENKINGSREIZEN

Coördinator Oktaaf Duerinckx

MUSEUM & TENTOONSTELLINGEN

Coördinator Marc Cauwbergs

REDACTIE

Vital Craeninckx, Oktaaf Duerinckx, Tom Devos
& Katrin Duerinckx

BESTUURSLEDEN

Rita BROOS, René CAUWBERGS, Stefan CAUWBERGS, Caroline COLEBUNDERS, Katrin DUERINCKX, Guido HENDRICKX (ere-voorzitter) †, Oscar LAUWENS, Tom LEMMENS, Ronny OLEMANS, Marcel REYNDERS, Melanie SCHOUTERS, Evrard VAN GOIDSENHOVEN en Yvonne VANGILBERGEN

REKENINGNUMMERS

Algemeen, Lidgelden & Donaties : - KBC – IBAN BE84 7340 3632 1859 – BIC KREDBEBB

Herdenkingsreizen: KBC – IBAN BE94 7360 4325 7014

Woord vooraf

Begin mei, ter gelegenheid van de 26ste herdenkingsreis, werden de slachtoffers van Meensel-Kiezegem en van overal te lande herdacht in de KZ Gedenkstätte Neuengamme en enkele bijkampen. (*Een uitgebreid verslag van deze herdenkingsreis verder in deze nieuwsbrief*). Op diverse plaatsen werden bloemen neergelegd. Op zondag 10 augustus herdenken wij in Meensel-Kiezegem de dorpsgenoten die het leven lieten in de Duitse kampen en in Meensel-Kiezegem werden vermoord. Er zullen voor hen zowel in Meensel als in Kiezegem bloemen gelegd worden.

De bloemen die wij neerleggen ter ere van de slachtoffers van Meensel-Kiezegem, zijn een uiting van respect voor hen die wij niet vergeten.

In het kleine landelijke Hagelandse dorp leefden en werkten zij te midden van hun familie. Ze hielden van hun vrijheid en wisten die ook te koesteren. Hun verzet tegen de bezetter, die hen die verworvenheden had ontnomen, was spontaan. Niet met wapens, maar door solidaire hulpvaardigheid jegens hun medeburgers. Ergens was er wel een kamertje vrij, op zolder, in een schuur of in een kelder, om vrienden of een neergehaalde geallieerde piloot een veilig onderdak te geven. Het nazibewind kon geen tegenstand verdragen.. Het reageerde steeds driester met harde represailles tegen elke verzetsdaad. In Meensel-Kiezegem met twee vergeldingsacties.

We zijn nu 81 jaar later. Op enkele honderden kilometers verwijderd van ons dorp hebben onze betreurde dorpsgenoten hun laatste levensmaanden doorgebracht. 81 jaar geleden werden ze in volgepropte beestenwagons weggevoerd naar een voor hen onbekende bestemming... Hoe voelden zij zich wanneer zij als kampgevangenen "genummerd werden" Getatoeëerd voor het leven.... gemerkt voor de dood. Vanaf dan hadden ze geen naam meer maar nog enkel een nummer.. Het onthouden van dat nummer was van levensbelang... Een naam roept een mens op in je herinnering. Wil je aangesproken worden, dan heb je een naam nodig. Tijdens de nazi-periode werd hen die naam brutaal afgenomen.

Het verleden is nooit dood, het grote dilemma voor een getuige is dat er enerzijds weinig of geen passende woorden voor de gruwel zijn, maar anderzijds is erover zwijgen niet goed..... want de overlevenden hebben de roep van de stervenden gehoord : *"Vergeet ons niet en wees onze getuigen"*.

Rechtstreekse getuigen zijn er niet meer. Helaas.

In die zin hebben wij een dubbele verantwoordelijkheid tegenover de slachtoffers van de tragedie in Meensel-Kiezegem. Het is ook onze plicht niet alleen de herinnering levend te houden aan de gruwelijke schending van de mensenrechten die het naziregime heeft gepleegd, maar er ook voor te zorgen dat de waarden en de idealen waarvoor zoveel politieke gevangenen heldhaftig het leven hebben gegeven, voor de huidige en de komende generaties, veilig worden gesteld. De herinnering aan wat vroeger gebeurd is, zal daar ongetwijfeld toe bijdragen. Het is één van onze belangrijkste doelstellingen.

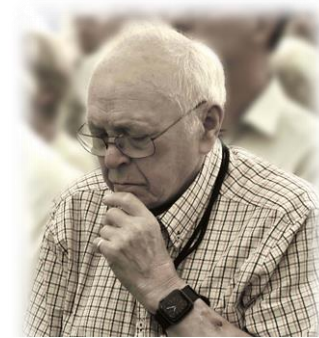
Het beeld "de Wanhoop van Meensel-Kiezegem" in de tuin van het voormalig concentratiekamp Neuengamme, het erekerkhof in Meensel en het monument in Kiezegem stralen symbolisch meer uit dan vele woorden kunnen zeggen.

Vital Craeninckx, voorzitter

In memoriam Guido Hendrickx,

- Geboren in Meensel-Kiezegegem op 9 juli 1934 en overleden in Tielt-Winge op 27 mei 2025.

Erevoorzitter en medestichter van Stichting Meensel-Kiezegegem'44

Eerbetoon door Oktaaf Duerinckx aan Guido tijdens diens uitvaart op 3 juni in de kerk Sint Pieter in Kiezegegem:

Toen waren we nog met twee?

Dit aftelrijmpje kwam spontaan op bij ons (René Cauwbergs en Oktaaf Duerinckx) toen we vernamen dat Guy er niet meer zou bij zijn. We hadden zoveel samen gedaan: zelfde school, zelfde diploma, les geven in dezelfde gemeenteschool, samen cabaret & muziek bij het Pipo-Hespegezelschap, toneel bij de KWB in Kiezegegem, en later toen we onze film “Meensel-Kiezegegem 44” realiseerden en hij de productie mee waarnam en de rol van pastoor Mues vertolkte. Vooraf waren we al op verkenning gereden naar Neuengamme. Daar was de verbazing bij deze ontmoeting groot. Directeur Detlef Garbe schreef later in een nawoord bij de vertaling van ons verhaal door Raimond Gaebelin over ons trio:” *Als vertegenwoordigers van de Stichting Meensel-Kiezegegem ‘44 ons in juli 1998 voor het eerst in de gedenkplaats Neuengamme bezochten waren we radeloos. Ik moet bekennen dat we - ondanks de ontelbare gepubliceerde boeken over de geschiedenis van het KZ Neuengamme en uitgebreid archief - niets, maar dan ook helemaal niets wisten over de razzia’s op 1 en 11 augustus 1944 in Meensel-Kiezegegem door nazi’s en collaborateurs*”. We hebben toen en tot nu toe samen bergen verzet. De grote stimulans en probleemoplosser was Guy en zonder veel grote woorden realiseerden we met weinig middelen en ook soms felle tegenkantingen, hetgeen we nu bereikt hebben. Zonder Guy was dat, en dat kunnen René en ikzelf duidelijk getuigen, niet mogelijk geweest. Op een bepaald moment werd ons duidelijk wat zijn oorspronkelijke drijfveer was. In de film “De lege Graven van Meensel-Kiezegegem” van Katinka Schröder, een journaliste van de Duitse Rundfunk, verklaarde Guy: “*Mijn vader, meester Hendrickx, heeft mij op zijn sterfbed de opdracht gegeven: “Laat dit nooit verloren gaan...”*”. Guy heeft die taak met ons volbracht en dat was dan ook de grote invloed die hij had op ons. Hij gaf ons dat advies door en dat werd de grote zorg van ons trio. Guy, neem het aan dat we niet met twee zijn: het trio blijft bestaan. René en ikzelf, met u als stimulans, beloofden al dat we alles zouden doen om deze taak nog een tijd verder te zetten, samen met de jongere ploeg, die enthousiast respectvol meewerkt aan ditzelfde motto:” *Want als we ’t vergeten, begint het opnieuw*”.

Dank je Guy om wat je voor ons en onze lotgenoten betekende en ons nog steeds beïnvloedt.

De “Founding Fathers” van de “Stichting Meensel-Kiezegegem’44” in 2024 samen in het museumcafé

Vlnr. Oktaaf Duerinckx, Guido Hendrickx en René Cauwbergs.

Herdenking 80 jaar “Crash Lancaster NN775” in Glabbeek op 5 maart

Katrin Duerinckx

Op 5 maart 1945 stortte in Bunsbeek, vlak bij de Velpe, de Britse bommenwerper Lancaster NN775 neer. De 7 bemanningsleden kwamen daarbij om het leven. Onder hen een Noord-Ier (Flying Officer), vier Britten, een Australiër en een Jamaicaan. Hun leeftijd tussen 18 en 23 jaar.

80 jaar na datum, op 5 maart 2025, werd dit door Glabbeek plechtig herdacht met een bloemenhulde aan het monument voor het gemeentehuis, met een militaire hulde op de locatie van de crash en met tot slot een mooie herdenkingsviering in de kerk van Bunsbeek. Deze herdenking werd bijgewoond door de ambassades van het Verenigd Koninkrijk en Australië, de militaire provinciecommandant kolonel Parisis, de Australische vertegenwoordiger bij de NATO, Vice Air Marshal Turton en de Britse vertegenwoordiger bij de NATO Major Dupuy.

Het was evident dat ook NCPGR Meensel-Kiezegem en Museum44 aanwezig waren. Vital Craeninckx, voorzitter NCPGR, en Marc Cauwbergs, directeur Museum44, legden samen bloemen neer op de plaats van de crash.

Heel het verhaal doet ons natuurlijk ook terugdenken aan de Canadese piloot Teddy Blenkinsop die eveneens met zijn Lancaster neerstortte, die dit overleefde en in Meensel ondergedoken zat. Maar die met de 2^e razzia in Meensel-Kiezegem mee opgepakt werd en ook gedeporteerd werd naar Neuengamme.

Bloemenhulde door Vital Craeninckx en Marc Cauwbergs op de plaats waar de Lancaster NN775 neerstortte op 5 maart 1945

Een foto samen met burgemeester Peter Reekmans van Glabbeek mocht niet ontbreken.

STOLPERSTEINE PROJECT NCPGR MEENSEL-KIEZEGEM' 44

Freddy Duerinckx

- De aangevraagde stolpersteine zijn geleverd door de STIFTUNG-GUNTER DEMNIG. Op 2 augustus zullen ze onthuld worden.
- Om 14 uur start de onthulling in Kiezegem in de Tieltstraat 29 voor Jozef Pittomvils.
- Vervolgens naar Kapellekensweg 23 voor Petrus Pittomvils en dan naar de Kerkstraat 77 voor Frans Vangilbergen.
- Ongeveer om 14 uur 30 in Meensel in de Binkomstraat 61 voor Frans Lemmens, vervolgens nummers 59 Vital Craeninckx, 41 Evrard Cauwbergs, 68 Evrard en Alfons Van Goidsenhoven, 58 Octaaf Janssens, 56 Prosper Janssens, 31 Jozef ,Octaaf en Prosper Natens.
- Vervolgens Attenrodestraat 25 Leon Natens. Terug Binkomstraat 19 Louis De Cock. Kapellekensweg 65 , Albert en Frans Loddewijckx en Cordulia Pens. Binkomstraat 4 Marcel Loddewijckx. Wersbeekstraat 3 Ferdinand Duerinckx, nummer 8 Oscar Beddegenoots en Pauline Bollen, 15 Marcel De Bruyn en Rene Natens, 33 Jules Schotsmans en Eduard Blenkinsop. Heibosstraat 44 Daniel De Brier.
- Na de laatste onthulling omstreeks 16uur30 is er mogelijkheid Museum 44 te bezoeken en wordt er een drankje aangeboden door NCPGR Meensel-Kiezegem 44 in de museumtuin.
- Het is mogelijk het ganse parcours te volgen per auto of fiets of ter plaatse samen met de familie aanwezig te zijn bij de onthulling.
- Op 27 april 2024 werd ter ere van Remigius Morren, burgemeester van Meensel-Kiezegem in 1944, een eerste stolperstein gelegd in de Binkomstraat nr 16 door Gunter Demnig 'himself'

Gunter Demnig plaatste de eerste stolperstein voor Remigius Morren op 27 april 2024

Alle Stolpersteine die in Meensel-Kiezegem zullen geplaatst worden

Zondag 11 mei 2025: Moederdag onder stralende zon

Katrin Duerinckx

Het is ondertussen al een beetje een traditie geworden. Het eerste museumcafé van het jaar staat volledig in het teken van onze moeders. Onze moeders nu, maar ook de moeders van 80 jaar geleden. De moeders die na de verschrikkelijke razzia's van augustus '44 hun man, hun zonen, hun vader, hun broers moesten afgeven. Die lange tijd niet wisten waar hun geliefden waren, of ze het goed maakten en of ze snel zouden wederkeren. Zoveel onzekerheid die in de meeste gevallen, na verloop van tijd, een echte tragedie bleek te zijn. Geen man meer, geen zonen meer, geen vader meer, geen broers meer. En toch bleven deze moeders niet bij de pakken zitten. Ze zorgden ervoor dat het leven verderging, dat hun kinderen goed terecht kwamen en dat diegene die zo gemist werden, waardig herdacht werden.

En zo nemen we tijdens het museumcafé van mei, op Moederdag, de tijd om onze moeders van toen te huldigen. Aan het spandoek van de weduwen werd door Oktaaf Duerinckx zijn gedicht "Ongeschreide tranen" voorgelezen. In aanwezigheid van verschillende oorlogsveteranen werd een bloemenkrans gelegd.

Na dit mooie, pakkende moment was het tijd voor een gezellig samenzijn. Want een museumcafé is ook terug vrienden en familie ontmoeten, samenzitten, een glaasje drinken, een tas koffie met een stukje taart, het museum bezoeken, herinneringen ophalen...

Kortom, het was weer een gezellige drukte in de museumtuin. Gewoon een dag om van te genieten.

De aanwezige oorlogsveteranen legden een bloemstuk aan het spandoek met de foto's van de weduwen terwijl Oktaaf Duerinckx zijn gedicht "Ongeschreide Tranen" voorlas.

Zie ook blz. 8

Moederdag - museumcafé 11 mei

11 mei: Het werd een sfeervol samenzijn in het eerste museumcafé

Het museum44 werd op moederdag druk bezocht.

Foto links: met gids Freddy Duerinckx / foto rechts: met gids Oscar Lauwens

Unieke vijfdaagse Herdenkingsreis 2025

- 26ste maal van 30 april tot 4 mei met NCPGR Meensel-Kiezegem'44

Na het hartelijke welkomstwoord van ondervoorzitter Freddy Duerinckx, de praktische tips van topdriver Sven en de wijze woorden van algemeen coördinator Tom Devos kon men rustig de lijvige reisbrochure inkijken in de "sjeke" dubbeldekker van Linden Cars.

- Dag 1 :Drutte/Salsgitter Schandelah/Scheppau

Voor ons eerste eerbetoon aan Devroye Evrard (Schandelah), Hendrickx Louis (Schandelah), Laevers Ferdinand (Schandelah) en Veugelen Filip (Schandelah), Goedhuys Godfried (Salzgitter-Wattensted) begeven we ons naar het kerkhof waar we ter ere van vooral de Meensel-Kiezegemse slachtoffers die in deze streek zijn omgekomen een herdenkingsmoment wilden beleven.

Daar het gemeentebestuur van Schandelah ons uitnodigde voor de plechtigheden, die samen geregeld waren met AIN-België en ons daarna 's avonds uitnodigden voor het diner was onze bijdrage van die eerste dag een gevoelvol gedicht van een ex-gevangene van Schandelah, Henri Higelin, als eerbetoon voorgedragen door Freddy en de Franstalige oorspronkelijke versie door één van de Franssprekende medereizigers. (Er waren inderdaad een vijftiental Franstalige medereizigers, die zo sympathiek meewerkten dat er geen enkel gevoel van een taalbarrière was, integendeel)

Een ander hoogtepunt van de eerste dag was de inhuldiging van de Victor Malbecqweg, door de aanwezige overheden en de flinke Lucette, weduwe van de voormalige internationale voorzitter en medestichter van de AIN. Ter gelegenheid van zijn 100ste geboortedag wordt de voormalige concentratiekampgevangene herdacht met een eigen straat in Schandelah in de wijk Wolfenbüttel.

Mevr. Lucette Malbecq bij de inhuldiging van de Victor Malbecq-Straße in Schandelah

- Dag 2 : Gardelegen -Uelzen- Bullenhuserdamm

Het bloedbad van Gardelegen was een massamoord gepleegd door de Duitse bevolking uit de Volkssturm, Hitlerjugend en lokale brandweelieden. Op 13 april 1945, op het landgoed Isenschubbe in de buurt van Gardelegen, werden 1.016 gevangenen van een transport uit het concentratiekamp Mittelbau-Dora en van het concentratiekamp Hannover-Stöcken in een grote schuur opgesloten die dan werd in brand gestoken. De meeste gevangenen werden levend verbrand en sommigen die probeerden te ontsnappen werden neergeschoten.

Vervolg blz. 10

De ontdekking van het bloedbad lijkt toevallig te zijn geweest. De Amerikanen arriveerden op de plek voordat de Duitsers tijd hadden om alle lichamen te begraven. De Duitse burgers van Gardelegen moesten van de Amerikanen de lichamen verder begraven en houten kruisen plaatsen.

Elf gevangenen overleefden het branden van de schuur en werden levend gevonden door Amerikaanse soldaten - zeven Polen, drie Russen en één zwaargewonde Fransman.

Sinds 2018 is er een nieuw bezoekers- en documentatiecentrum met een permanente tentoonstelling . Een bezoek aan dit museum maakt de gruwel nog wat duidelijker. Het was echter één mei en dan zijn in Duitsland veel musea gesloten. Dit gaf ons dan wel de kans om uitgebreider het speciale kerkhof te bezoeken en in het “ijzeren” dodenboek naar Belgen te zoeken. De uitgebrande schuur betreden doet alle geluid verstommen en men voelt de pijn die de beestige daden van de fascistena nalaten.

Onderweg naar Noord-Duitsland houden we halt aan het station van Uelzen . Bouwkundig architecturaal is dit Hunderwasser-spinsel in dit spoorwegknooppunt even verrassend in een lugubere historiek. Uelzen is een spoorwegknooppunt van waaruit men o.a. kan reizen naar Hamburg, Frankfurt am Main , Göttingen, Berlijn, Maagdenburg, Braunschweig, Bremen...

Het concentratiekamp Uelzen werd opgericht toen het goederenstation van Uelzen werd verwoest door bombardementen van de Amerikaanse luchtvloten.

Op 18 april 1945 werd Uelzen bevrijd door Britse troepen, enkele uren voor hun bevrijding, in de loop van 17 april 1945 werden de gevangenen van het subkamp door mannen van de Uelzen Volkssturm gedwongen om per trein terug te keren naar het hoofdkamp Neuengamme. Velen van hen kwamen om het leven toen ze later met de "Cap Arcona" en twee andere vrachtschepen naar de baai van Lübeck werden gebracht.

Een gedenkplaat werd onthuld in het bijzijn van de aanwezige gasten door Klas Tilly, die de plaquette ontwierp, de stationschef Marcus Schlott, burgemeester Markwardt en Dietrich Banse in de hal van het station Hundertwasser in Uelzen.

Zo een nieuwe herdenkingsplaats maakte ons destijds nieuwsgierig. Op aanraden van Detlef Garbe hadden we in 2015 contact opgenomen met Dietrich Banse. Op 1 mei, veertien dagen na de plaatsing, leidde Dietrich ons rond in het Hundertwasser-HauptBahnhof . Dat we trendsetters zijn bleek weeral daar we als eerste buitenlandse bezoekers dit nieuwe monument bezochten. Tien jaar later hebben we er weer bloemen neergelegd en dat vrolijke station is een duidelijke omschrijving hoe vrede eruitziet en toch de zweem van dood en vernieling niet kan baas worden.

Verder richting Hamburg nu en over de Köhlbrandersbrücke . De fototoestellen in de aanslag en Sven reed traag zodat we alle facetten van een panorama van deze prachtige havenstad konden vastleggen.

Panorama Hamburg

Bullenhuser Damm:

Wat dan volgde was één van de afschuwelijkste verschrikkingen: 20 onschuldige kinderen werden hier tijdens een moordpartij omgebracht. Onze trouwe en voor ons onvermijdbare gids Andreas Lapphön lichtte één van de weerzinwekkendste misdaden van de Holocaust toe in de kelders aan de **Bullenhuser Damm**, een buitenkamp van het concentratiekamp Neuengamme.

Diezelfde nacht zijn er ook 28 Russische soldaten vermoord samen met de vier dokters en verplegers van de kinderen.

De plaats van de misdaad is nu een monument. Ook zijn er gedenksteden voor de slachtoffertjes en een statig beeld voor de gesneuvelde Sovjets in de **Rozentuin**, waar we ook vertoefden, nadat we het studiecentrum, de moordkelders het donkere schilderwerk in de traphal hadden verkend. Naar Bergedorf dan waar we in het H4-Hotel naar rust snakten en ons al voorbereidden op de eigen Meensel- Kiezegem -Neuengammedag.

Gedenksteden voor de kinderen in de Rozentuin

Dit opschrift spreekt voor zich . . .

- Dag 3: Neuengammedag

Na een deugdloze nachtrust en een stevig ontbijt wachtte onze Andreas de groep op aan de Herdenkingshalle. Na dit informatiebezoek ging de groep via het beeld van “de gevallen gevangene” richting Meensel-Kiezegem in Duitsland om aan “De wanhoop van Meensel-Kiezegem” een erehulde te brengen aan onze slachtoffers. De historische Belgische driekleur (de eerste die bij de bevrijding in Meensel-Kiezegem werd uitgehangen) werd traditioneel gehesen door de oorlogswezen. De toespraak van onze ondervoorzitter Freddy (Duerinckx) zorgde voor een meevoelende stilte en het gedicht van Remco Campert “Januari 1943” (zijn vader dichter Jan, kwam om in Neuengamme) werd diep doorvoeld voorgedragen door Tom Devos. Na de bloemenhulde en fotosessie was onze gids Andreas aan bod en leidde ons door het kamp. Na de Klinkerwerken zetten we de rondleiding door het voormalige kamp verder met een bezoek aan de haven en langs het vroegere commandantenhuis.

Tijdens het middagmaal werd er al druk gepraat en konden de trouwe bezoekers de nieuwe medereizigers te woord staan. Het bezoek ging dan gespreid verder naar o.a. het museum in de voormalige verblijfplaatsen van de gevangenen, de Waltherwerken en de diverse plaatsen op het terrein (o.a. de strafbunker, de gestapogarages). Een opsplitsing was nodig om iedereen naar wens te kunnen informeren.

De slotceremonie aan het voormalig crematorium met het dodenappél, het eerbetoon, zoals elk jaar geleid door de familie Cauwbergs ,werd speciaal geaccentueerd door het lied van familielid Isidoor Bruers “Vliegende Bommen” door het Sint-Mattheuskoor (CD). Isidoor kwam zelf om door een vliegende bom in december 1944 met zijn vriend Albert Loddewijkx in Lummen . Aan de beestenwagon kregen we weer hetzelfde angstaanjagend gevoel van de verschrikkelijke dagenlange ervaring van onze dorpsgenoten, die 81 jaar geleden, drie dagen opeengeperst werden, zonder eten of drinken.

Bloemenhulde door de familie Cauwbergs aan het voormalig crematorium

Het was stil in onze dubbeldekker tijdens de rit naar de Elbtunnel. Onder de stroom wandelden we samen met de voorzitter van de AIN België Mark Van den Driessche naar de scheepswerf Blohm & Voss waar zijn vader verbleef. Mark hield aan het reuzenanker aan de ingang een geëmotioneerde toespraak. Terug naar de rechteroever namen we de overzetboot om tenslotte in de vertrouwde Blockbrau brasserie aan de St. Pauli Landungsbrücken smakelijk te genieten. Het is zowat de mooiste ligplaats in de haven van Hamburg en een unieke ontmoetingsplaats.

“Die Hards” knoopten er nog de traditionele lekkernijen met uitgelezen eigen gidsen aan en besloten met een culturele avond op de Reeperbaan van Sankt-Pauli, het uitgaancentrum bij uitstek van Europa. Het merendeel was echter aan rust toe en reed via de zogenaamde “The siniest square mile in the world”, met de bus mee naar Bergedorf.

- **Dag 4: 80 Jaar later “Herinneringsdag”**

De voornaamste herinneringsdag vangt aan op zo een 100 km ten noorden van Neuengamme. De reis naar Neustadt in Holstein aan de erebegraafplaats Cap Arcona was vooral emotioneel door de toespraken, inzonderheid het verhaal van Nieves Cajal Santos, die haar twee ooms verloor. De jonge Spanjaarden vonden de dood na drie jaar burgeroorlog, vijf jaar ballingschap en een jaar KZ in Noord-Duitsland: Jesus werd na een dodenmars uit Sandbostel bevrijd maar stierf toch een maand na de bevrijding aan de gevolgen van o.a. tbc, terwijl Miguel omkwam op 3 mei bij de scheepsramp in de Oostzee. Ook troffen ons de woorden van drie tieners uit het Kustgymnasium en de vertolking van het koor van de Jacob Lienaeschool. Het eerbetoon op de plaats waar de CapArcona ten onder ging met de sloophoorns als geluidsdecor en het gooien van de bloemen in zee was weer een moment van besef van de weerloosheid van de gevangenen en het respect en de dankbaarheid van de meevarende familieleden..

De officiële herdenking in Neuengamme met Bondskanselier Olaf Scholz was een serene plechtigheid met een opvallend pijnlijk verhaal van de enige overlevende die de viering bijwoonde **Helga Melmed**, die nu in de Verenigde Staten woont. Ze werd in 1928 in Berlijn geboren in een joods gezin en werd vanaf haar 13e naar verschillende concentratiekampen gestuurd: Eén daarvan was het Neuengamme . (verder in dit nummer publiceren we haar indringend relaas: vanaf blz. 16.) Na die herdenkingsceremonie vond een kransneerlegging plaats bij het Internationale Monument van het concentratiekamp.

Toenmalig Bondskanselier Olaf Scholz en AIN-voorzitter Martine Letterie bij de kransneerlegging aan het Internationale Monument

- **Dag 5: Farge & Blumenthal**

We reden na een stevig ontbijt westwaarts naar één van de waanzinnigste bouwwerken uit de Nazi-oorlogsgeschiedenis: **Valentinbunker in Farge**.

Onder de gevangenen bevonden zich Duitse criminelen en politieke gevangenen (Russische, Poolse, Franse, Belgische (o.a. Frans Van Gilbergen uit Meensel-Kiezegem) en Griekse gevangenen.

De bunker werd op 27 maart 1945 aangevallen door de RAF. De aanvalsmacht bestond uit 20 Avro Lancaster zware bommenwerpers van 617 Squadron die, na de aanval op de "Dambusters", precisiebombardementsmethoden hadden ontwikkeld.

Drie dagen later, op 30 maart, viel de Amerikaanse achtste luchtmacht Valentine aan met Disney-bommen. Dit waren grote bommen (2.040 kg) met raketondersteunde hardstalen omhulsels om hun valsnelheid en dus hun penetratievermogen te verhogen.

De bunker werd verlaten. Vier weken na de aanval werd het gebied bezet door het Britse XXX Legerkorps, dat Bremen na een vijfdaagse strijd veroverde.

Een monument ter nagedachtenis aan de dood en het lijden van degenen die Valentine hebben gebouwd "Vernichtung durch arbeit". Hier hebben we ook weer bloemen neergelegd en de waanzin van deze plaats onbegrepen achter ons gelaten.

Nadat in oktober 1960 de bunker diende als bevoorradingsmagazijn voor de marine werd hij in 2010 in voogdij overgedragen aan een groep genaamd Denkort Bunker Valentin met de bedoeling het te ontwikkelen als een museum en een monument. (En hier heeft onze “Stichting MK44 “ook een deel verborgen geschiedenis mee geschreven)

Nu terug richting Bremen, waar aan de oever van de Weser bijna niets is overgebleven van dat vreselijke kamp. Daar hielden we een herdenkingsmoment voor dorpsgenoten ,die hier in pijnlijke omstandigheden hun leven lieten: Boesmans Jozef, Natens René, Van de Gaer Herman, Bruers Theofiel, De Bruyn Marcel, Pypen Jules en Robeyns Kamiel (ook Dereze Gustaaf en Georges Swinnen uit Sint-Joris-Winge, die mee opgepakt werden met de mensen uit ons dorp). De reisleader van AIN Kristof Van Mierop heeft met deze plaats ook een speciale relatie : zijn grootvader Roger Vyvey (NG 4444) die als verzetsstrijder werd opgepakt en in september 1944 naar Neuengamme werd gebracht verbleef bijna de hele periode in Bremen-Blumenthal en overleefde de dodenmarsen en de ramp van de Oostzee en werd bevrijd op 3 mei 1945 in Neustadt in Holstein. Het werd op de Bahrsplate een piëteitsvol eerbetoon. (zie foto hieronder)

De terugreis, na een vertraagd middagmaal, ging niet over de Weser (een dubbeldekker is te lang voor de pont). Na nog een noodstop splitste de groep aan het museum'44 te Meensel met de belofte op zondag 14 september, samen met de Normandiëreizigers een reünie te houden in het museumcafé aan de Sint-Mattheuskerk..

Zoals na elke reis zeggen we nu ook voor de zesentwintigste maal: Als je deze reis geslaagd vond, vertel het verder. Zijn er dingen die volgens jou beter kunnen, vertel het ons in september.

Een groepsfoto zie je op de cover van deze nieuwsbrief.

Ook dit nog: Eind augustus 2025 reizen we dan weer naar de Normandische stranden. Vier dagen zijn we dan onderweg en bezoeken de voornaamste plaatsen uit de geschiedenis van de bevrijdingslanding van 6 juni 1944 - D-Day. (bijna volzet)

Eén jaar later plannen we weer een vierdaagse trip naar de Noord-Duitse kampen.

Toespraak door Freddy Duerinckx, ondervoorzitter van NCPGR Meensel-Kiezegem '44 tijdens de herdenkingsreis naar Noord-Duitsland in mei 2025

Beste medereizigers, goede vrienden, liebe Mitarbeiterinnen und Mitarbeiter der Gedenkstätte Neuengamme.

Welkom hier in Neuengamme op deze kleine Belgisch-Meensel-Kiezegemse enclave die wij "De Wanhoop van Meensel-Kiezegem" noemen zoals ook het beeld hier naast mij.

Een vrouw, moeder, echtgenote, wanhopig na de razzia's van 1 en 11 augustus in ons dorp. Maar ook een sterke, moedige vrouw die na de bevrijding van de kampen in het voorjaar van 1945 verder moet zonder man, zoon of vader.

Vandaag herdenken wij hier onze landgenoten, dorpsgenoten, vermoord tijdens de razzia's van 1 en 11 augustus 1944, ook zij die hier in Neuengamme en bijkampen werden vermoord. Heel in het bijzonder ook zij die net voor de bevrijding nog omkwamen tijdens de dodenmarsen en bij de scheepsrampen in de baai van Lubeck, morgen 80 jaar geleden.

Traditiegetrouw herdenken we hier ook onze leden van NCPGR Meensel-Kiezegem 44 die sedert onze vorige herdenkingsreis in augustus 2024 overleden.

Jozef Craeninckx, zoon van Vital Craeninckx die hier in Neuengamme op 16 november 1944 werd vermoord. Jozef werd op 3 september 1944 uit de spooktrein bevrijd en was voormalig Nationaal NCPGR voorzitter.

Luc Daenen, kleinzoon van Marcel De Bruyn, op 19 november 1944 vermoord in Blumenthal.

Theo Craeninckx, zoon van August Craeninckx, August werd op 1 augustus 1944 voor zijn woning vermoord en was het eerste slachtoffer van de razzia's .

We beleven terug onzekere tijden . Net zoals in de jaren 30 en 40 van vorige eeuw zijn er nu ook democratisch verkozen wereldleiders die van onze aarde een gevaarlijke plaats maken. Sommigen laten zich omringen door individuen die sympathiseren met het extreem rechtse AfD hier in Duitsland

Net zoals toen willen ze meer "Lebensraum" , niet zozeer voor het eigen volk, maar gebiedsuitbreiding zelfs door oorlog of annexatie, voornamelijk voor de rijkdom van de ondergrond.

Net als toen worden hele bevolkingsgroepen uit hun land verdreven, worden ze gediscrimineerd omwille van hun ras, huidskleur, religie, zelfs hun klederdracht.

Net als toen worden mensen op de vlucht voor geweld, oorlog, genocide, op zoek naar een veiliger en beter leven voor hen en hun kinderen niet opgevangen, weggepest en niet zelden teruggestuurd naar hun gevaarlijk land, komen om tijdens de vlucht of worden zelfs vermoord.

We kunnen ons afvragen of we niet de ontmanteling van de democratie meemaken, parallellen met autoritaire regimes worden met de dag duidelijker.

Nooit stond de leuze" nooit meer oorlog" meer onder druk.

Daarom is het ook meer dan ooit belangrijk dat wij blijven volharden met onze acties.

Lees verder blz 16

Komen wij jaarlijks op herdenkingsreis, nemen deel aan herdenkingen met vredesboodschappen, blijven jaarlijks in augustus de slachtoffers van de razzia's herdenken, organiseren evenementen in en om museum 44 in Meensel-Kiezegem.

Kortelings zullen in de straten van Meensel-Kiezegem 28 stolpersteine geplaatst zijn zodat de straten van ons dorp één groot monument over de gruwel van de razzia's zijn.

Blijven herdenken is wat Simone Veil ons voorhield, Simone Veil was een Frans-Joods meisje dat Auschwitz overleefde, werd juriste en eerste vrouwelijke voorzitter van het Europees Parlement, zij zegde het volgende: WE MOGEN HET VERLEDEN NOOIT VERGETEN, MAAR WE MOGEN NIET TOESTAAN DAT HET ONZE TOEKOMST BEHEERST. Dus moeten we kritische meningen blijven vormen, developing critical minds.

Ik wil eindigen met de slotzinnen van het gedicht "GETUIGENISSEN" van Ina Stabergh dat ze schreef toen ze terugkeerde van een herdenkingsreis naar Neuengamme. De ganse tekst staat naast de erebegraafplaats in Meensel.

Ina schreef het volgende : OMDAT WIJ WETEN
 EN KUNNEN SPREKEN
 MOETEN WIJ BLIJVEN GETUIGEN
 WANT MISDADIGE MACHT
 KENT GEEN TIJDEN.

Freddy Duerinckx, Ondervoorzitter N.C.P.G.R. Meensel-Kiezegem 44. 2 mei 2025

.....

NOOIT is NU !!

Indrukwekkende toespraak van de 97-jarige Helga Melmed in de Klinkerwerke te Neuengamme ter gelegenheid van de tachtigste verjaring van het einde van de Tweede Wereldoorlog, in aanwezigheid van Bondskanselier Olav Scholz. Na de beklijvende toespraak kreeg Helga Melmed een minutenlange STAANDE ovatie.

Goedendag,

Mijn naam is Helga Melmed. Ik ben Joods en een overlevende van de Holocaust. Ik ben geboren in Duitsland en ben Duits staatsburger. Mijn adoptieland zijn de Verenigde Staten, waarvan ik ook staatsburger ben.

Ik ben hier vandaag om te praten over discriminatie, kwaad, propaganda en geweld. Ik werd al heel vroeg in mijn leven geconfronteerd met discriminatie, lang voordat ik het woord "discriminatie" kon spellen. Ik was nog maar vijf jaar oud toen mijn leraar mijn handen bloedig sloeg met een liniaal en mijn klasgenoten mij voor "vuile Jood" liet uitschelden.

Ik kwam voor het eerst in aanraking met het absolute kwaad toen ik tien was toen de nazi-soldaten de Joodse school in brand staken waar ik op zat in Berlijn, en lachend onze boeken in het vuur gooiden.

Hoewel ik de woorden niet had om de gebeurtenissen goed te beschrijven, realiseerde ik me dat de wetten in de daaropvolgende jaren sterk beïnvloed waren door propaganda. Deze wetten verboden Joodse mensen theaters, parken, de dierentuin en alle andere plaatsen van vermaak te bezoeken. In veel gevallen was het voor Joden verboden om naar universiteiten te gaan, bepaalde beroepen uit te oefenen of kostbaarheden te bezitten - zelfs het bezit van een radio was tegen de wet !

In 1941 kwam er midden in de nacht geweld op ons af toen de nazi-soldaten onze voordeur openbraken en ik en mijn hele familie met geweld ons huis werden uitgezet, de plek waar ik was geboren en de enige thuis die ik ooit had gekend. We werden in veewagens gepropt en naar een ander land gebracht, een land met een andere taal en een vreemde cultuur.

Op deze plek, in het getto van Lodz, werd mijn vader doodgeschoten. Hij diende de nazi's als een menselijk doelwit voor schietoefeningen. Mijn moeder, die wanhoopte zonder mijn vader, werd ziek van tuberculose en stierf van de honger op mijn 14^e verjaardag. Ik was nu alleen en vol angst in een lelijke wereld.

De Joodse ouderling, die een administratieve functie had, was in staat om een aantal van de weeskinderen in een aparte groep te verzamelen en ze in hun eigen accommodatie in een apart deel van het getto te plaatsen. In deze tijd raakte ik bevriend met drie meisjes uit verschillende landen, die ik voortaan als mijn kampzusters betitelde. Ik onderbreek mijn verslag hier kort om te vermelden dat de dochter van een van deze kampzusters, Nina Halden Rönnlund, hier vandaag bij ons is. Ze is uit Zweden hierheen gereisd zodat we elkaar persoonlijk kunnen leren kennen, en ik verheug me enorm dat ik de kans krijg om mijn zus hier weer te zien in de vorm van haar dochter.

We bleven met z'n vieren bij elkaar, wat er ook gebeurde. We deelden alles : ons eten, onze dekens, ons harde werk en vooral onze diepe genegenheid voor elkaar. Deze zorg, deze liefde hielp ons door al het lijden heen waaraan we werden blootgesteld.

Toen de Russen de Poolse grens naderden, werden we geëvacueerd uit het getto. We werden opnieuw in veewagens geladen en naar het concentratiekamp Auschwitz-Birkenau gebracht. Daar moesten we ons volledig uitkleden en werden onze hoofden kaalgeschoren. We werden geselecteerd voor dwangarbeid in Duitsland en gedeporteerd naar Hamburg.

In 1944 kwamen we aan bij het Dessauer Ufer in de haven van Hamburg. Later werden we naar Poppenbüttel gestuurd, een hard werkkamp voor jonge vrouwen. We werden gedwongen om puin en brokstukken van de zware bombardementen op Hamburg op te ruimen. De omstandigheden waren verschrikkelijk. We waren de hele tijd uitgeput, hongerig en vol angst. Soms baden we dat de bommen op onze onderkomens zouden vallen en een einde zouden maken aan alle angst en verschrikking.

Het was begin 1945 toen we midden in de winter zonder schoenen en zwaar bewaakt op mars gingen naar Bergen-Belsen. Het kamp was ongeveer 145 kilometer verderop en tijdens deze lange mars werden velen van ons doodgeschoten of stierven van uitputting.

Bij aankomst werd ik gescheiden van mijn kampzusters en liep ik levensgevaarlijke tyfus en tuberculose op. Ik was 17 jaar oud en woog 46 pond. Het kamp werd half april bevrijd door Britse troepen, maar ik kan het me nauwelijks herinneren.

Na enige tijd in een militaire hospitaaltent te hebben gelegen, kwam ik per schip in Zweden aan om te herstellen. Ik raakte dol op Zweden en ook op de familie die me na mijn herstel in huis nam. Toen vond mijn tante, die in New York woonde, me met de hulp van het World Jewish Congress en stond erop dat ik naar Amerika kwam om bij haar te wonen. Ik deed het goed in de VS, ging naar school volgde een opleiding tot verpleegster en trouwde met een geweldige man. Ik heb vier kinderen grootgebracht en heb inmiddels vier kleinkinderen. Tot mijn grote vreugde zijn sommige van mijn familieleden met mij meegekomen.

Ik huiver als ik aan deze lange en verschrikkelijke jaren denk. Vandaag is er weer chaos in de wereld en het lijkt mij dat niemand weet wat hij er aan moet doen. De VS is diep verdeeld, de MAGA-aanhangers en de Amerikaanse nationalistes hebben enorme invloed gekregen. Antisemitisme neemt over de hele wereld toe !!

Opnieuw baant hypnotiserende propaganda zich een weg in de hersenen van veel mensen. De gewetenlozen en de rijken, die alles willen controleren voor hun eigen zelfzuchtige motieven, gebruiken dezelfde methoden die ook al 85 jaar geleden werden gebruikt, en overal heerst oorlog en woede ! Vrede en rust voor iedereen lijken een verre droom, zoals dat ook al zo lang geleden het geval was. (*vervolg blz. 18*)

Ik vraag me af of de hoofdrolspelers in de wereldpolitiek steeds weer dezelfde fouten maken. Waar zijn de fatsoenlijke en eerlijke leiders ? Het is de hoogste tijd voor een betere wereld ! Wat kunnen gewone mensen doen om de wereld beter te maken ? JA, WE MOETEN ALLEMAAL ONZE STEM VERHEFFEN TEGEN HAAT EN ONDERDRUKKING, WAAR EN WANNEER WE DIE OOK TEGEKOMEN.

We moeten waakzaam zijn, maar dat is niet genoeg - om de strijd tussen goed en kwaad echt te winnen, moeten we in staat zijn om de vreugde en schoonheid in ons dagelijks leven te herkennen en elke dag fatsoenlijk en vriendelijk te leven, zodat we niet in een situatie terechtkomen die zo weerzinwekkend voor ons is !

Na de Holocaust riepen we uit “yad v’sham” - nooit meer !

In deze geest zeg ik vandaag : **“Nooit is Nu !”**

Stop nooit met vriendelijk en bezorgd zijn voor anderen. En houd nooit op met liefhebben !

Hartelijk dank.

Vertaling uit het Engels door Martin Reiter

Indrukwekkende toespraak door Helga Melmed

Herdenkingsplechtigheid in Meensel-Kiezegem

N.C.P.G.R.

MEENSEL - KIEZEGEM '44

Uitnodiging herdenking in Meensel-Kiezegem op zondag 10 augustus 2025

Op zondag **10 augustus 2025** houdt de Vereniging van Politieke Gevangenen en Rechthebbenden van Meensel-Kiezegem in samenwerking met Museum44 en het gemeentebestuur een jaarlijkse herdenkingsplechtigheid ter gelegenheid van de 81ste verjaring van de tragische oorlogsgebeurtenissen die in augustus 1944 plaats hadden in deze kleine Hagelandse gemeente.

Vier mensen werden ter plaatse vermoord en 91 dorpelingen werden opgepakt en weggevoerd naar de gevangenis van Leuven. 71 onder hen werden naar concentratiekamp Neuengamme in Duitsland gedeporteerd waarvan er slechts 8 konden weerkeren. 13 ontsnapten aan deportatie door sabotage van het laatste transport (de spooktrein). 7 werden vrijgelaten uit de gevangenis van Leuven.

Omstreeks 09.00 uur is er een (beperkte) kranslegging aan het erekerkhof van Meensel in de Heibosstraat.

Na een kerkdienst om **10.00** uur in de kerk Sint Pieter van Kiezegem (Kerkstraat 2a) volgen er toespraken en een dodenappel.

Aansluitend is er een bloemenhulde voor de slachtoffers van ons dorp aan het belendende monument ter nagedachtenis van de slachtoffers.

Deelnemers aan de bloemenhulde, gelieve dit tijdig te melden aan voorzitter Vital Craeninckx: mail: vital.craeninckx@skynet.be tel: 0496 50 456 77 of 016 63 46 23

Na de plechtigheid wordt een receptie aangeboden in het ontmoetingscentrum ondersteund door het lokaal bestuur van Tielt-Winge.

U bent van harte welkom op deze herdenkingsplechtigheid.

“Helden van het Verzet” in Kortenaak : 6 juni 2025

Emotionele aanrader!

Oktaaf Duerinckx

Het is beslist een must als men wil weten wat er omging tijdens de jaren van bezetting door de Nazi's. Er waren veel stille helden die onschuldig vermoord werden en nooit in het daglicht hebben gestaan. Ze vroegen dit ook niet. Het is dan ook een plicht van ons ook deze mensen te eren. Mogelijk meer dan de grote namen zijn zij de oorzaak dat wij al jaren in vrede leven. Door hen te gedenken blijven we alert om dit verworven goed niet kwijt te spelen. Als familieleden dan hun relaas komen vertellen over wat ze zelf meemaakten of van uit de eerste hand vernamen, kunnen wij niet anders dan aan jong en oud deze gesprekken aanbevelen.

Tussen de verhalen in hoorden wij aangepaste muziek door country-zangeres Anna Mc Rose. Vooral de versie van een oorlogslied van Vera Lynn, alhoewel in een gans andere stijl, was zo aangrijpend gebracht dat de stilte achteraf voelbaar was.

- Wij hoorden eerst de belevenissen van Leopold Mees via zoon Daniel Mees. “Polle” was tot in 2014 vaandeldrager en stierf tijdens een vaderlandslievende plechtigheid in Tienen. Hij was één van de beste verzetsvrienden van Hilaire Gemoets.

- Een tweede geschiedenis ging over de lijdensweg van Bertha Van Emelen. Het was achterneef Jos Nolmans die boeiend de details weergaf van de hele familiesaga uit Molenbeek-Wersbeek. Bertha werd opgepakt en kwam terecht in het verschrikkelijke kamp van Ravensbrück. Daar overleefde ze, samen met de gezusters Margriet (21) en Yvonne (17) Gooris uit St Joris Winge de onnoemelijke foltering van de sadistische beulen.

- Voor het epos van Evrard Cauwbergs kon achterkleinzoon Tom Devos zijn familie-ervaringen op doorvoelde wijze onder de aandacht brengen.

Samengevat verhaalde Tom :

“Als ge niet wil zeggen waar uw zonen uithangen, dan komt gij mee in de plaats.”, dat zegt de zwarte tegen mijn overgrootvader Evrard op vrijdagochtend 11 augustus 1944.

Evrard zit aan de keukentafel die ochtend van 11 augustus 1944 aan het ontbijt, samen met 9 van zijn 11 kinderen. De oudsten (Jules en Theofiel) zijn twintigers en zijn actief in het verzet, de jongste drie (Leona, Jos en René) waren nog kleuters. Er wordt plots luid op de voordeur geklopt. Moeder Mathilde opent de deur en de familie wordt overvallen door mannen in grauw uniform en burgers met rode zakdoek voor de mond. “Waar zijn uw zonen?”, vraagt een man. Hij spreekt Vlaams. “Dat weet ik niet.”, antwoord Evrard. “Ah nee? Dan komt gij mee in de plaats voor verhoor”. Oudste dochter Maria verzette zich hevig. “Zo een oude mens gaat ge toch niet meenemen, neem mij maar mee in de plaats!”. “Hij mag straks terug naar huis komen” is het antwoord.

Evrard wordt naar de zusterschool tegenover de kerk van Meensel gebracht. Daar zitten vier mannen aan een tafel, één in zwart kostuum. Evrard is er niet alleen, hij staat in een rij met andere dorpsgenoten. Eén voor één worden ze voorgeleid. Daar beslist de man in het kostuum of ze naar huis mogen, of niet. Jules en Fille zitten verstopt bij tante nonneke in Overijse. Evrard weigert hun schuilplaats te verklappen. Hij wordt, met veel anderen op vrachtwagens gezet en naar de gevangenis van Leuven gevoerd.

Hij verblijft zo enkele dagen in de gevangenis en af en toe worden dorpsgenoten overgebracht naar het hoofdkwartier van de Gestapo in de Vital-Decosterstraat in Leuven. Of Evrard er bij was is niet geweten. Op 15 augustus wordt het merendeel van de gevangenen naar de gevangenis van Sint-Gillis gevoerd. Daar blijven de verhoren verdergaan, deze keer in het Gestapo - hoofdkwartier op de Louisalaan. De geallieerden zijn fel in opmars en naderen de grens met België. De Vlaamse SS-ers geven opdracht om nog zoveel mogelijk gevangenen ‘over te brengen naar een veiligere plek’.

Op woensdag 30 augustus 1944 wordt Evrard in het station van Brussel met wel tachtig anderen in de beestenwagon gejaagd. Hij moet rechtstaan, er is te weinig plek om te kunnen zitten. De trein vertrekt: “Gute reise zur Hölle” roept een man vanop het perron. Op de deur van de trein staat als eindbestemming “KZ Neuengamme”. Na enkele uren beginnen sommigen het moeilijk te krijgen, er wordt niet gestopt voor een plaspauze, men krijgt geen water of geen eten. De trein blijft dagenlang doorrijden, er komt maar weinig licht binnen.

De trein stopt en de deuren gaan open. Een onnoemelijke stank dringt zich binnen in de wagon. Alsof de pis en kakgeur van de afgelopen dagen nog niet erg genoeg was. Het is de geur van de dood. Evrard wordt geleid naar een barak, wordt geschoren en ontkleed. Hij krijgt een blauwwit gestreept pak met nummer 45636. De kampbewakers schreeuwen aldoor.

Alle dagen appél en met maar één brood voor veel te veel volk, staan ze met een hongerige maag dikwijls meer dan een uur in het gelid tot zijn nummer wordt afgeroepen. Van daar gaat het naar de kleiputten. Zijn klompen zet hij aan de kant, want die zakken weg in de leemvettigheid. Op blote voeten schept hij de ene wagon na de andere vol. Tot valavond, dan is het terug naar de appélplaats. Dan krijgen ze een homp brood en een kom soep, beter gezegd water met een halve patat in. Zo gaat het, dagen, weken aan een stuk. Ondanks het feit dat Evrard zijn hele leven buiten heeft gewerkt, is het werk in de kleiput hem te zwaar. Hij vermagert fel en wordt ziek. 7 november 1944 is het de dag te veel. In de kleiput valt hij neer, hij staat niet meer recht. De gevangenen denken dat hij overleden is. Zijn lichaam wordt naar de verbrandingsoven aan de rand van het kamp gesleept. De gevangenen die de oven bedienen zien dat hij eigenlijk nog leeft. Eén van hen zegt tegen de bewaker: “Breng die man naar het revier, hij leeft nog”. De bewaker antwoordt: “Je kan kiezen, gij of hij, maar iemand gaat nu de oven in”.

De asse van Evrard wordt uitgestrooid in de tuin van de SS, als meststof voor de planten. In diezelfde tuin wordt in 1998 een beeld opgericht ter nagedachtenis van de bijna honderd inwoners van Meensel-Kiezegem die in het kamp of de bijkampen gestorven zijn. Daar waar vroeger de verbrandingsoven was kan je enkel de fundamenteen nog zien. In augustus 2000 ga ik als twaalfjarige jongen voor het eerst op reis naar Neuengamme, samen met mijn bomma. Aan het crematorium legt ze bloemen neer, ze weent zachtjes, ik begreep het niet. In augustus 2024 ga ik als zesendertigjarige man voor de 25e keer op reis naar Neuengamme. Aan het crematorium leg ik bloemen neer. De eerste keer zonder bomma. Nu begreep ik het wel.

Evrard Cauwbergs

René Cauwbergs

Tom Devos

Belangrijke inlichtingen voor de Normandië-reizigers

Van donderdag 28 tot zondag 31 augustus 2025 plannen wij een reis naar Normandië. Tijdens deze vierdaagse brengen we een bezoek aan verschillende herdenkingsites rond D-Day en WOII. Zoals steeds is stiptheid de oorzaak van het welslagen van dergelijke trip.

Het aangekondigde bezoek aan de Nato-bunker -Kemmel valt weg omdat het niet in te passen is qua tijdsindeling. Iets voor later eventueel.

Programma

- Donderdag 28 augustus 2025

Vertrek om 6u stipt aan de parking Statiestraat, Meensel-Kiezegem- uitdelen reisbrochures

(Lunch met eigen lunchpakket)

Lyssenthoek-Poperinge - Belevingsmuseum en kerkhof WO 1 (198 km)

La Coupole St Omer - Over de V-wapens (43 km)

Pont de Normandie (249 km)

Arromanches-: D-Dayhaven 360° film- speciaal museum (118 km)

Port-en-Bessin - filmset voor casino Ouistreham in "The Longest Day" (12 km)

Diner & Overnachting in Chateau du Baffy Colombier sur Seules (24 km)

- Vrijdag 29 augustus 2025

Colombier sur seules

Omaha Beach -Colleville sur mer: Amerikaans kerkhof (43 km)

Pointe du Hoc - Rangersmuseum & slagveld (24 km)

St-Marie-du-Mont - Band of Brothers herinnering(34 km)

Domaine Utah Beach - Short Diner(8 km)

Utah Beach Museum Typische Rooseveltkroeg (5 km)

Crisbecq (St Marcouf) - Batterie-site (15 km)

St-Mère-Eglise (via Azzeville) Belevingsmuseum (10 km)

La Cambe: Duits Kerkhof & museum (30 km)

Vergers de Romilly Normandische streekproducten (1 km)

Diner & Overnachting in Chateau du Baffy Colombier sur Seules (45 km)

- Zaterdag 30 augustus 2025

Caen D-Day Museum (17 km) -

Bayeux (Tapisserie Reine Mathilde of Musée D-Day Overlord) (34 km)

Diner & Overnachting in Chateau du Baffy Colombier sur Seules (16 km)

- Zondag 31 augustus 2025

Colombier sur Seules

Ouistreham - via Bunker (22 km)

Pegasus Bridge -landingsplaatsen zwevers - museum met oorspronkelijke brug (8 km)

Batterie de Merville (8 km)

Deauville-Trouville :- Pont des Belges (33 km)

Honfleur : Bevrijdingsmonument(16 km)

leper : Last Post aan de Menenpoort (363 km)

Afsluiten in Meensel-Kiezegem (174 km)

- *Praktische Details:*

We reizen met een luxe-autocar van Violettacars

Tijdens de reis voorzien we aangepaste films en een uitgebreide bibliotheek over WOII en Meensel-Kiezegem'44

Tijdens de reis: Algemene coördinatie: Caroline Colenbunders, gidsen Tom Devos en Oktaaf Duerinckx (24/24 ten dienste.)

We voorzien de meeste maaltijden (enkel de eerste dag dien je een lunchpakket mee te nemen- Middag in Caen en Honfleur naar eigen vermogen ter plaatse te regelen)

Hoewel we graag veel plaatsen bezoeken, zijn we afhankelijk van het verkeer, vandaar dat de mogelijkheid bestaat dat de laatst geplande bezoekplaats van iedere dag optioneel kan zijn.

Klokvast reizen is in dit opzicht een "Conditio sine qua non".

Omaha Beach -Colleville sur mer:
Amerikaans kerkhof

Deauville-Trouville Pont des Belges

Het voltallige reisgezelschap verzameld aan het beeld “De wanhoop van Meensel-Kiezegem”
in KZ Gedenkstätte Neuengamme op 2 mei 2025

